

ВІДГУК

**офіційного опонента доктора юридичних наук,
професора Кислого Анатолія Михайловича
на дисертацію Харкевича Юрія Івановича
«КРИМІНАЛІСТИЧНА МЕТОДИКА РОЗСЛІДУВАННЯ
КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ, ПОВ'ЯЗАНИХ
ІЗ ДЕРЖАВНИМ ФІНАНСУВАННЯМ ГАЛУЗІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я
В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ»,
подану на здобуття ступеня доктора філософії
за спеціальністю 081 «Право»**

Оцінка наукового рівня дисертації і наукових публікацій здобувача в цілому.

Актуальність теми дисертації. Стратегія національної безпеки України регламентує, що поширення коронавірусної хвороби (COVID-19) виявило критичні проблеми в інформаційній сфері, системах охорони здоров'я та соціального захисту, спричинило зростання безробіття, руйнує усталений спосіб життя, загрожує продовольчому забезпеченню, перешкоджає вільному руху капіталу, товарів та робочої сили, завдає шкоди сфері послуг та, зрештою, підвищує протестні настрої у суспільствах і конфліктність у міжнародних відносинах.

Заходи, спрямовані на протидію поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19), на тлі фундаментальних диспропорцій світового розвитку призвели до нової глобальної фінансово-економічної кризи, яка, за оцінками ООН, може стати найглибшою з часів "Великої депресії" 1929 - 1933 років. Створена після Другої світової війни система міжнародної безпеки вже не спроможна ефективно відповідати на виклики сучасності.

Аналізуючи статистичні дані, обліковані Офісом Генерального прокурора, автор відмічає зріст кримінальних правопорушень, вчинених на підприємствах, установах, організаціях у галузі охорони здоров'я та надання соціальної допомоги. Так, 2018 року зареєстровано 2270 кримінальних

правопорушень; 2019 року – 2051; 2020 року – 2749; 2021 року – 3733; 2022 року – 3273; 2023 року – 3110. І навіть після офіційного скасування карантину постановою КМУ від 27 червня 2023 року № 651 «Про відміну на всій території України карантину, встановленого з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2» правоохоронні органи продовжують виявляти випадки неефективного й нецільового використання державних коштів у галузі охорони здоров'я.

Специфіка ситуації, пов'язана зі швидким та значним збільшенням фінансування в охороні здоров'я, потребує адаптації та вдосконалення криміналістичних методик розслідування кримінальних правопорушень для ефективної протидії злочинності. Саме тому необхідні нові, удосконалені підходи до виконання поставлених завдань згідно з міжнародними та європейськими стандартами правоохоронної діяльності.

З огляду на зазначене, можна констатувати, що існує потреба в комплексному дослідженні методики розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із державним фінансуванням галузі охорони здоров'я в умовах пандемії, зокрема і в таких дисертаціях як робота Харкевича Юрія Івановича, виконана під керівництвом Вакулик Ольги Олексіївни.

Актуальність роботи підкреслюється й тим, що дисертаційне дослідження виконано відповідно до Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року, затверджених Указом Президента України від 30 вересня 2019 року № 722/2019; Переліку пріоритетних тематичних напрямів наукових досліджень і науково-технічних розробок на період до 2023 року, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 7 вересня 2011 року № 942; Річної національної програми під егідою Комісії Україна – НАТО на 2021 рік (Указ Президента України від 11 травня 2021 року № 189/2021), Стратегії комунікації з питань європейської інтеграції України на період до 2026 року, затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів

України від 9 грудня 2022 року № 1155-р; Тематики наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок на 2020–2024 роки, затвердженої наказом МВС України від 11 червня 2020 року № 454; Основних напрямів наукових досліджень Національної академії внутрішніх справ на 2021–2024 роки (рішення Вченої ради від 21 грудня 2020 року, протокол № 23).

Тему дисертації затверджено на засіданні Вченої ради Національної академії внутрішніх справ від 28.09.2021 року (протокол № 18) та уточнено 29.12.2023 року (протокол № 26).

Оформлення дисертації. За результатами вивчення дисертації та наукових публікацій Харкевича Юрія Івановича, зарахованих за темою дисертації, можна стверджувати, що наукова праця оформлена згідно з нормативними вимогами, передбаченими для такого виду робіт, написана державною мовою з дотриманням наукового стилю. Положення, висновки та пропозиції, що містяться у науковій праці, в цілому характеризуються аргументованістю і послідовністю. У роботі не виявлено ознак академічного плагіату, фабрикації чи фальсифікацій. Висновки до розділів та загальні висновки відповідають сутності розглянутих питань і відзначаються чіткістю викладених думок.

Повнота викладу в наукових публікаціях, зарахованих за темою дисертації положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Результати наукового дослідження апробовано на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях та опубліковано в 10 наукових публікаціях, п'ять з яких – статті у журналах, включених МОН України до переліку наукових фахових видань з юридичних наук, одна стаття – в іноземному науковому виданні, чотири тези наукових доповідей, опублікованих за результатами участі в міжнародних і міжвідомчих науково-практичних конференціях та семінарах. Саме тому, можемо констатувати, що Юрій Іванович не формально підійшов до виконання основних вимог, а

основні положення дисертації в достатній мірі розкриті в представлених публікаціях.

Дисертація становить самостійне дослідження, усі сформульовані в дисертації положення та висновки є результатом особистих досліджень автора. Окремі положення дисертації викладено в статтях: «Актуальні питання криміналістичної характеристики кримінальних правопорушень, пов'язаних із фальсифікацією “ковід-документації”», «Актуальні питання проведення негласних слідчих (розшукових) дій в період надзвичайних ситуацій: організаційно-тактичні аспекти» й тезах «Окремі аспекти призначення судових експертиз під час розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із державним фінансуванням галузі охорони здоров'я в умовах пандемії», підготовлених у співавторстві (особистий внесок автора – 50 %, 0,5 друк. арк.). Для аргументації окремих положень було використано праці інших науковців, на які зроблено відповідні посилання.

Новизна представлених теоретичних та/або експериментальних результатів проведених здобувачем досліджень.

Наукова новизна одержаних результатів полягає, зокрема в тому, що вперше розроблено криміналістичну методику розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із державним фінансуванням галузі охорони здоров'я в період пандемії, що поєднує теоретичні положення та практичні рекомендації щодо встановлення елементного складу криміналістичної характеристики даних кримінальних правопорушень в період надзвичайної ситуації, особливості початкового етапу розслідування та проведення слідчих (розшукових) дій, використання спеціальних знань на стадії досудового розслідування.

Важливим є встановлення сутності кримінальних правопорушень, пов'язаних із реалізацією кримінальних правопорушень у межах виконання програм державних гарантій медичного обслуговування населення, серед яких: «Готовність закладу охорони здоров'я до надання медичної допомоги в

надзвичайних ситуаціях», «Стационарна допомога пацієнтам з COVID-19», «Стационарна медична допомога пацієнтам з гострою респіраторною хворобою COVID-19, спричиненою коронавірусом Sars-Cov-2», «Готовність до надання медичної допомоги в надзвичайних ситуаціях», що полягає у створенні штучних умов для отримання відповідного пакета послуг від НСЗУ та привласненні державних коштів.

Привертають увагу визначені та проаналізовані автором групи сучасних способів вчинення кримінальних правопорушень, пов'язаних із державним фінансуванням галузі охорони здоров'я в період пандемії, зокрема: передплата за товар медичного призначення, який фактично не поставлено; завищення вартості робіт під час будівництва кисневих станцій або проведення реконструкції наявних мереж; закупівля концентраторів, технічні характеристики яких не забезпечують виконання завдань в умовах пандемії; закупівля кисню, не призначеного для медичного використання; підроблення засобів для дезінфекції; завищення вартості медичного обладнання (ШВЛ, КТ); привласнення гуманітарної допомоги; імітація реалізації програм державних гарантій медичного обслуговування населення; підроблення медичної документації, яка підтверджує «ковід-безпеку», і внесення до електронної бази неправдивих відомостей.

Науковий інтерес представляють криміналістичні рекомендації щодо організації та проведення окремих процесуальних дій у кримінальних провадженнях за фактами протиправних посягань, пов'язаних із державним фінансуванням галузі охорони здоров'я, урахування діючого особливого правового режиму пандемії, послідовність їх проведення, а також організаційно-тактичні аспекти проведення окремих негласних слідчих (розшукових) дій, що впливають на підвищення професійного рівня практичних співробітників, функціональні обов'язки яких пов'язані з підготовкою та безпосереднім проведенням негласних слідчих (розшукових) дій.

Слушними та значущими для криміналістичної методики розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із державним фінансуванням галузі охорони здоров'я в період пандемії, є й інші положення та висновки представленого дисертаційного дослідження.

Наукова обґрунтованість результатів проведених здобувачем досліджень.

Структура дисертації ґрунтується на комплексному підході щодо дослідження криміналістичної методики розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із державним фінансуванням галузі охорони здоров'я в період пандемії.

Робота містить анотацію, перелік умовних позначень, вступ, три розділи, що мають дев'ять підрозділів, висновки, список використаних джерел (174 найменування на 21 сторінці) і шість додатків на 14 сторінках. Загальний обсяг дисертації становить 218 сторінок, із них основний текст – 180 сторінок.

У **вступі** обґрунтовується актуальність теми дослідження, визначено її зв'язок з науковими програмами, планами, темами, мету і завдання, об'єкт і предмет, методи дослідження, наукову новизну та практичне значення одержаних результатів, окреслено емпіричну базу дослідження, зазначено відомості про апробацію результатів дослідження та практичне значення його результатів, публікації автора та структуру дисертації (стор. 18-30).

У **першому розділі дисертації «Теоретико-правовий аналіз і криміналістична характеристика кримінальних правопорушень, пов'язаних із державним фінансуванням галузі охорони здоров'я в умовах пандемії»** З'ясовано стан наукової розробленості проблеми порушення законодавства в галузі охорони здоров'я в умовах пандемії, констатовано відсутність наукових праць на монографічному рівні за зазначеною тематикою. Обґрунтовано, що працівники правоохоронних органів потребують додаткових ресурсів для боротьби з порушеннями

законодавства в галузі охорони здоров'я в умовах надзвичайної ситуації, які відповідали б потребам слідчо-судової практики.

Здійснено теоретико-правовий аналіз кримінальних правопорушень зазначеної категорії, висвітлено структурні елементи криміналістичної характеристики, серед яких особа правопорушника, предмет й обстановка кримінальних правопорушень, їх слідова картина.

У другому розділі дисертації «Особливості початкового етапу розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із державним фінансуванням галузі охорони здоров'я в умовах пандемії» з'ясовано, що надходження первинної інформації про вчинення кримінальних правопорушень пов'язано з організацією роботи правоохоронних органів у період карантинних обмежень і надходженням інформації про вчинення правопорушення (рапорт працівника оперативного підрозділу, заяви про правопорушення від пацієнтів закладів охорони здоров'я, їхніх родичів чи інших громадян у письмовому й електронному вигляді).

З огляду на наукові позиції вчених, які досліджували бюджетну сферу й економічну протиправну діяльність, вимоги процесуального законодавства (ст. 91 Кримінального процесуального кодексу України), визначено перелік обставин, які підлягають доказуванню в кримінальному провадженні за фактами вчинення бюджетних правопорушень у період пандемії.

Окреслено типові ситуації за цією категорією кримінальних правопорушень, які обумовлюють подальші дії слідчого з метою перевірки версій, серед яких найсприятливішою визначено таку, за якої кримінальне провадження ресструють на підставі матеріалів оперативних підрозділів Національної поліції України, Служби безпеки України, що надійшли в порядку ст. 214 Кримінального процесуального кодексу України.

У третьому розділі дисертації «Особливості проведення окремих слідчих (розшукових) дій та використання спеціальних знань під час розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із державним фінансуванням галузі охорони здоров'я в умовах пандемії» висвітлено

особливості тактики проведення окремих слідчих (розшукових) дій під час розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із державним фінансуванням галузі охорони здоров'я в умовах пандемії, а саме обшуку, слідчого огляду, призначення судових експертиз, допиту та комплексу негласних слідчих (розшукових) дій, з огляду на міжнародні рекомендації щодо особливостей проведення їх процедури під час карантинного режиму та кримінально-процесуальної специфіки в умовах воєнного стану.

Зауважено, що, крім документів, предметами огляду або обшуку можуть бути копіювально-розмножувальна техніка, фотополімерні печатки, системні блоки, сервери, ноутбуки, флешнакопичувачі, мобільні телефони, інше обладнання, які могли використовувати для їх виготовлення.

Увагу зосереджено на ступені деталізації питань під час допиту свідка задля уникнення їх подвійного трактування, рекомендовано перелік типових питань.

Акцентовано на одночасному проведенні комплексу негласних слідчих (розшукових) дій та надано рекомендації щодо організаційно-тактичних аспектів їх проведення і підвищення професійного рівня практичних співробітників, функціональні обов'язки яких пов'язані з підготовкою та безпосереднім проведенням негласних слідчих (розшукових) дій.

Сформульовано наукові положення та практичні рекомендації щодо використання спеціальних знань у формах: залучення спеціалістів для проведення слідчих (розшукових) дій, залучення експертів для проведення експертиз, консультацій фахівців, відомчих перевірок (інспектування, моніторингу, фінансового аудиту, перевірки закупівель). Висвітлено організаційно-тактичні особливості призначення судових експертиз, серед яких акцентовано на почеркознавчих, технічного дослідження документів, економічних, товарознавчих, комп'ютерно-технічних, телекомунікаційних.

Отже, виходячи з аналізу основної частини дисертації, можемо дійти висновку, що мета дисертаційної роботи в ході виконання дослідження була досягнута, а дисертація є завершеною науковою кваліфікаційною працею.

Матеріали дисертації достатньо відображені в наукових публікаціях автора. Дисертація підготовлена державною мовою, до її оформлення принципових зауважень у офіційного опонента немає.

Висновки повністю відповідають отриманим результатам, завданням та меті дисертаційного дослідження.

Список використаних джерел складається з 174 посилань на реферовані джерела в вітчизняних і міжнародних виданнях, наукові огляди та керівництва.

При написанні роботи здобувач опрацював *достатній масив джерел*, що охоплює як законодавчі акти, так і наукові публікації. Особливо імпонує використання джерел іноземною мовою.

Наукові положення, висновки і рекомендації, сформульовані дисертантом, у своїй більшості є *переконливими*. При їх обґрунтуванні дисертантом використано не лише правові та наукові джерела, а й емпіричні матеріали.

Наукова обґрунтованість результатів проведених здобувачем досліджень забезпечується різноманітністю опрацьованої джерельної бази, емпіричною базою, веденням коректної полеміки, використанням вдало підібраних методів пізнання, логікою викладення матеріалу, яка дозволила автору виконати поставлені завдання.

Нормативну основу дослідження становлять Конституція України, Кримінальний кодекс України та інші закони України та окремих зарубіжних держав, а також підзаконні нормативно-правові акти України.

Емпіричну базу дослідження становлять результати аналізу слідчо-судової та слідчо-оперативної практики за 2020–2023 роки. Опрацьовано матеріали 325 кримінальних проваджень за фактами вчинення кримінальних правопорушень з державними коштами, зокрема виділених на галузь охорони здоров'я в період пандемії (ст. 190, 191, 210, 325, 358, 362, 364, 366, 367, 368, 368-5, КК України); статистичні дані Офісу Генерального прокурора, СБУ, НАБУ, МВС України за 2020–2023 роки; зведені результати анкетування

298 співробітників (детективів НАБУ, прокурорів, слідчих НП України й оперуповноважених ДСР НП України). Емпіричні дослідження проведено в усіх регіонах України. Під час дослідження використано власний досвід автора, набутий під час роботи в НАБУ.

Рівень виконання поставленого наукового завдання та оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності.

Мета дисертаційного дослідження полягає у розробленні методики розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із державним фінансуванням галузі охорони здоров'я в умовах пандемії, ґрунтованої на комплексному аналізі чинного законодавства, літературних джерел, слідчої та судової практики, спрямованої на забезпечення ефективності розслідування зазначеної категорії кримінальних правопорушень.

Для досягнення зазначеної мети здобувачем у повному обсязі виконано такі *завдання*:

- проаналізувано сучасний стан, теоретичну розробленість проблеми розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із державним фінансуванням галузі охорони здоров'я в умовах пандемії;
- визначено особливості предмета й обстановки вчинення кримінальних правопорушень, пов'язаних із державним фінансуванням галузі охорони здоров'я в умовах пандемії, як елементів їх криміналістичної характеристики;
- схарактеризовано особу правопорушника як елементу криміналістичної характеристики кримінальних правопорушень, пов'язаних із державним фінансуванням галузі охорони здоров'я в умовах пандемії;
- актуалізовано типові способи вчинення зазначених кримінальних правопорушень і типову слідову картину як елементи криміналістичної характеристики;
- з'ясовано особливості відкриття кримінального провадження та обставини, що підлягають встановленню під час розслідування таких кримінальних правопорушень;

- окреслено типові слідчі ситуації та версії щодо встановлення осіб, причетних до вчинення кримінального правопорушення;
- висвітлено особливості проведення обшуку, огляду, допиту під час розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із державним фінансуванням галузі охорони здоров'я в умовах пандемії;
- сформульовано пропозиції щодо особливостей проведення негласних слідчих (розшукових) дій для встановлення обставин події правопорушення;
- встановлено можливості використання спеціальних знань під час розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із державним фінансуванням галузі охорони здоров'я в умовах пандемії.

Ефективне виконання зазначених завдань відбулося завдяки вдало підібраній *методології* та вмілому її застосуванню.

Досягнення поставленої мети стало можливим завдяки поєднанню філософських, загальнонаукових і спеціальних методів та підходів, що надало можливість отримати наукові здобутки на теоретичному та практичному рівнях. Зокрема, *діалектичний метод* пізнання використано під час аналізу предмета дослідження, зокрема стану наукової розробленості проблеми порушення бюджетного законодавства в галузі охорони здоров'я в умовах пандемії, встановлення взаємозв'язку між елементами криміналістичної характеристики, обумовленості проведення процесуальних дій. *Формально-логічні методи пізнання*, а саме аналіз, синтез, дедукція, індукція тощо, застосовано для вивчення наукових передумов розроблення методики розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із державним фінансуванням галузі охорони здоров'я в період пандемії, формулювання висновків до розділів дисертації (усі розділи); *системно-структурний метод* – для класифікації кримінальних правопорушень за статтями КК України й виокремлення способів вчинення зазначених кримінальних правопорушень (підрозділи 1.1, 2.1); *типологічний* – у процесі формування характеристики особи правопорушника (підрозділ 1.3);

порівняльно-правовий метод – для дослідження нормативно-правових актів, що регулюють публічні закупівлі під час дії надзвичайних правових режимів, зокрема в період пандемії (підрозділ 1.2); *історико-правовий метод* – для аналізу способів вчинення протиправних дій у галузі охорони здоров'я (підрозділ 1.4); *соціологічний і статистичний методи* – під час опрацювання результатів анкетування практичних співробітників і матеріалів кримінальних проваджень за фактами протиправних діянь, а також підтвердження наукових висновків отриманими результатами (усі розділи).

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що сформульовані та викладені в дисертації теоретичні положення, висновки та пропозиції впроваджено й надалі може бути використано у:

– *правозастосовній діяльності* – для вдосконалення діяльності слідчих і працівників оперативних підрозділів НП України, а також інших відомств, які за підслідністю розслідують кримінальні правопорушення, пов'язані з державним фінансуванням галузі охорони здоров'я (акт впровадження Головного слідчого управління Національної поліції України від 02.11.2023 року № 41124/24/4/3-2023/вс);

– *освітньому процесі* – під час викладання навчальних дисциплін «Криміналістика», «Розслідування окремих видів кримінальних правопорушень», підвищення кваліфікації слідчих та інших категорій практичних працівників, а також під час підготовки підручників, лекцій та навчально-методичних матеріалів, проведення практичних занять з кримінального процесу, криміналістики й оперативно-розшукової діяльності (акт впровадження Національної академії внутрішніх справ від 27.12.2023 року);

– *науково-дослідній діяльності* – для подальших наукових досліджень методики розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із державним фінансуванням галузі охорони здоров'я (акт впровадження Національної академії внутрішніх справ від 27.12.2023 р.).

Зауваження щодо оформлення та змісту дисертації, запитання до здобувача.

Вивчення змісту дисертації свідчить і про окремі положення, які мають дискусійний характер чи вимагають додаткового обґрунтування під час захисту. Зокрема:

1. В підрозділі 1.4. «Типові способи вчинення кримінальних правопорушень і слідова картина», поділяючи думки видатних вчених, дисертант розглядає способи вчинення кримінальних правопорушень, пов'язаних із державним фінансуванням галузі охорони здоров'я в період пандемії, з позицій триланкової структури що передбачає підготовку, приховування та безпосереднє вчинення.

Ґрунтовно висвітлюючи способи безпосереднього вчинення, виокремлює: підроблення медичної документації, яка підтверджує «ковід-безпеку» з внесення до електронної бази неправдивих відомостей, підроблення засобів дезінфекції, закупівлю кисню, не призначеного для медичного використання; завищення вартості медичного обладнання, передплату за товар медичного призначення, який фактично не поставлено; завищення вартості робіт під час будівництва кисневих станцій або проведення реконструкції наявних мереж; закупівлю концентраторів, технічні характеристики яких не забезпечують виконання завдань в умовах пандемії; імітацію реалізації програм державних гарантій медичного обслуговування населення. Окремі з них, як привласнення гуманітарної допомоги на жаль актуальні в умовах сьогодення.

Однак, як відомо, на практиці досить складно окремі способи підготовки до кримінального правопорушення розмежувати від способу їх безпосереднього учинення. Тому, на нашу думку, дисертанту доцільно було більше уваги приділити саме способам підготовки та приховування окреслених кримінальних правопорушень.

2. Водночас, у розділі 3 «Особливості проведення окремих слідчих (розшукових) дій та використання спеціальних знань під час розслідування

кримінальних правопорушень, пов'язаних із державним фінансуванням галузі охорони здоров'я в умовах пандемії» дисертант розглядає особливості проведення обшуку, огляду, проведенню експертиз та допиту, не приділяючи достатньої уваги іншим слідчим (розшуковим) діям. Тож, на думку рецензента дисертанту варто було б розширити назву розділу та приділити більшу увагу організації й тактиці проведення інших слідчих (розшукових) дій, які мають специфіку, а також заходам забезпечення кримінального провадження, зокрема: тимчасовому доступу до речей та документів. Хотілося б почути думку здобувача щодо наданого зауваження.

3. Незважаючи на те, що в окремих підрозділах дисертації Юрій Іванович наводить деякі положення стосовно міжнародного досвіду розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із державним фінансуванням галузі охорони здоров'я в період пандемії, на наш погляд, більш розлоге висвітлення передового досвіду Європейських країн щодо зазначеної тематики під час протидії гострій респіраторній хворобі COVID-19 надало б роботі привабливого характеру, сприяло підвищенню теоретичної та практичної значущості.

4. Не відображено в дисертаційному дослідженні і специфіку профілактичної діяльності слідчого щодо виявлення причин й умов, які сприяють учиненню досліджуваних кримінальних правопорушень.

Однак, підсумовуючи викладене вище, слід зауважити, що вказані дискусійні положення водночас підкреслюють актуальність досліджуваної проблематики та **не впливають** на позитивне враження від рецензованої наукової праці.

Харкевич Юрій Іванович є перспективним молодим дослідником, який проаналізувавши теоретичний, практичний і законодавчий матеріал, сформулював на цій основі слушні висновки, які є помітним внеском у таку науку як криміналістика, кримінальне, кримінальне процесуальне право, кримінологія тощо.

Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам.
Дисертація *Харкевича Юрія Івановича* на тему: *«Криміналістична методика розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із державним фінансуванням галузі охорони здоров'я в умовах пандемії»* за актуальністю, ступенем новизни представлених результатів, їх наукової обґрунтованості, повноти викладення в опублікованих наукових працях, рівнем виконання поставленого наукового завдання та володіння методологією наукової діяльності відповідає вимогам, які висуваються до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії.

Рецензована робота відповідає галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право», вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами), наказу МОН України № 40 від 12 січня 2017 року «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (зі змінами) і Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами), а її автор – *Харкевич Юрій Іванович* заслуговує на присудження *ступеня доктора філософії* з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Офіційний опонент:
доктор юридичних наук, професор
заслужений юрист України

Анатолій КИСЛИЙ